

סמינר מחקר איכותני
מפגש אחיות ואחים עם נושאים רגישים: מחקר איכותני
שנה ד', סמסטר ב', תשע"ו 2016
יום ד' 12-10

מרצה: ד"ר יונתן דוידוב
חדר 2202, קומה 22 מגדל אשכול
טלפון: 04-8288382
שעות קבלה - בתיאום מראש עם המרצה
דוא"ל: jdavidov74@gmail.com

א. רקע הסמינר ומטרותיו

- מחקר איכותני מתעניין במשמעות שאנשים נותנים לעולמם ולחוויותיהם, ובאופן בו הם מתארים ומפרשים חוויות אלו בהקשר אישי, בין-אישי ותרבותי. מטרת הסמינר לחשוף את הסטודנטים לעקרונות המנחים של סוג מחקר זה בתחום הבריאות, לאפשר להם לזהות את נקודות המוצא שלהם כחוקרים וכאנשי מקצוע, להתנסות בתהליך תכנון וביצוע מחקר איכותני ובכתיבת דו"ח מסכם של ממצאיו.
- הסמינר יעסוק בהיבטים האישיים והבין-אישיים של חווית המפגש של אחיות ואחים עם נושאים רגישים במפגש הטיפולי.

ב. יעדי הסמינר

- להכיר הנחות יסוד ומושגים תיאורטיים עליהם מתבססת הפרדיגמה האיכותנית, תוך הבאת דוגמאות מעולמות תוכן רלוונטיים למקצועות הבריאות בכלל, וסייעוד – בפרט.
- לפתח חשיבה מחקרית על-פי עקרונות הפרדיגמה האיכותנית.
- לזהות ולבחון באופן רפלקטיבי ערכים אישיים ותרבותיים, תפיסות אישיות ומקצועיות ולהבין את האופן בו היבטים אלו מעצבים את זהות החוקר והתנהגותו בעת המפגש עם משתתפי המחקר.
- ללמוד לתכנן ולבצע מחקר איכותני לשלבו.
- לרכוש מיומנות בביצוע ראיונות עומק איכותניים.
- ללמוד לבצע ניתוח תוכן איכותני של ראיונות עומק.
- לכתוב דו"ח מחקר איכותני (עבודה מסכמת).

במהלך הקורס הסטודנטים יוכשרו לבצע מחקר בשיטה איכותנית, ויתנסו בשלבים שונים של המחקר, כולל:

1. גיבוש נושא למחקר
2. פיתוח יכולת רפלקטיבית כחוקרים
3. סקירת ספרות

4. העלאת שאלת מחקר
5. תכנון מערך המחקר
6. איסוף נתונים וניתוחם
7. פיתוח רגישות לסוגיות אתיות במחקר
8. הסקת מסקנות ודיון בהשלכות המחקר
9. הצגת המחקר בעל-פה ובכתב

ג. מבנה הסמינר

- היקף הסמינר הוא: 2 שעות סמסטריאליות שנתיות
- הסמינר יכלול הרצאות עיוניות, דיונים, תרגול התנסויות אישיות וקבוצתיות ומטלות בית.

ד. מטלות

1. חובת נוכחות סדירה והשתתפות פעילה בשיעורים
2. קריאת הספרות המקצועית הרלוונטית לנושאי הלימוד
3. הכנת המטלות השונות שיינתנו במהלך הקורס

ה. הרכב הציון בסמינר – סמסטר ראשון

ציון "עובר": 70%. יש להשיג לכל הפחות ציון "עובר" עבור כל אחד ממרכיבי הציון בקורס.

הציון יינתן על-פי המפתח הבא:

- הצגת סקירת ספרות והגשת הצעת המחקר בכתב (בסיום סמסטר א') – 10%
- הגשה בכתב של מדריך הראיון – 10%
- ביצוע ראיון עומק אחד - 10%
- עמידה במטלות בזמן והתרשמות המרצה מהשתתפות פעילה (לאורך כל הסמינר) – 5%
- הגשת הצעת מחקר בסיום הסמסטר – 55%

תכנית הסמסטר הראשון

הערות: 1) ייתכנו שינויים בתכנית בהתאם להתקדמות הסמינר
 2) תכנית הסמסטר השני תינתן בנפרד

השיעור	תאריך	נושא / מטלה
שיעור 1	11.3.15	המחקר האיכותני - מבוא
שיעור 2	18.3.15	המחקר האיכותני / בחירת נושאי המחקר/ חלוקה לקבוצות עבודה בזוגות/ שלשות
שיעור 3	25.3.15	אוריינותציות תיאורטיות ורפלקטיביות
שיעור 4	15.4.15	מערך המחקר ותכנונו / הגדרת שאלת המחקר
שיעור 5	29.4.15	בניית סקירת ספרות
שיעור 6	6.5.15	מטלה 1: סקירות הספרות בנושא המחקר: הצגות על-ידי סטודנטים
שיעור 7	13.5.15	בניית מדריך ראיון
שיעור 8	20.5.15	מטלה 2: בניית מדריך ראיון – הגשת שאלות למדריך הראיון
שיעור 9	27.5.15	ראיון עומק חצי מובנה
שיעור 10	3.6.15	ראיון עומק חצי מובנה
שיעור 11	10.6.15	יציאה לאיסוף הנתונים
שיעור 12	17.6.15	סיכום סמסטר

ביבליוגרפיה – חומר קריאה נוסף

נושא ראשון: ההבדלים בין שתי פרדיגמות: הפוזיטיביזם והנטורליזם והדיאלוג ביניהם

** Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry*. California: Sage Publications. Ch. 1 p. 14-46

Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. 3rd edition. Sage publications: New York. Ch. 2. *Strategic themes in qualitative inquiry*, p. 37-75

Padgett, D.K. (1998). *Qualitative methods in social work research: Challenges and rewards*. Thousand Oaks, CA: Sage. Ch 1. p.1-12

שקדי, א. (2004). מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום, הוצאת רמות: אוניברסיטת תל-אביב. פרק 1 עמ' 23-36

נושא 2: אוריינותציות תיאורטיות במחקר איכותני

(הגישה הנרטיבית, הגישה האתנוגראפית-אנתרופולוגית, פנומנולוגיה וקונסטרוקטיביזם, תיאוריה המעוגנת בשדה (grounded theory)

Moustakas, C. E. (1994). Human science perspectives and models. In: *Phenomenological research methods* (pp. 1-24). Thousand Oaks, CA: Sage.

Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. 3rd edition. Sage publications: New York. Ch. 3. *Variety in qualitative inquiry: Theoretical orientations*, p.75-143 H62.P3218

Strauss, A. & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*, California: Sage ch. 1 p.17-32 HA29.S823

** Gergen, M. M., & Gergen, K. J. (2000). Qualitative inquiry: Tensions and transformations. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp. 1025-1046). Thousand Oaks, CA: Sage. See at:

http://www.swarthmore.edu/Documents/faculty/gergen/Qualitative_Inquiry_Tensions_and_Transformations.pdf

שקדי, א. (2004). מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום, הוצאת רמות: אוניברסיטת תל-אביב. פרק 2 עמ' 37-43

נושא 3: שימוש בספרות במחקר איכותני לגבי: הנושא הנחקר, עמדות תיאורטיות ושיטה

** Strauss, A. & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research: Grounded theory procedures and techniques*, California: Sage (ch. 3-4 p.41-56)

Silverman, D. (2006). *Interpreting qualitative data*, Sage Publications. Ch. 10. p. 336-345 HM571.S532 (על כתיבה)

Shanon, B. (2002). *The antipodes of the mind*. Ch. 2, pp. 30-41

שקדי, א. (2004). מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום, הוצאת רמות: אוניברסיטת תל-אביב. פרק 3 עמ' 61-68

נושא 4: מערך המחקר: שאלות מחקר, דגימה, שימוש האוריסטי בעמדה תיאורטית

Flick, U. (2002). Research design (ch. 2, pp. 39-60). In: [An introduction to qualitative research \(2nd ed.\)](#). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Maxwell, J.A. (1996). *Qualitative research design: An interactive approach*, Sage Publications. Ch.5. (pp 69-73).

** Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. 3rd edition. Sage publications: New-York. Ch. 2 (pp. 230-242) (סוגי מדגם)

Shanon, B. (2002). *The antipodes of the mind*. Ch. 3, pp. 41-55

שקדי, א. (2004). מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום, הוצאת רמות: אוניברסיטת תל-אביב. פרק 2 עמ' 43-53

נושא 5: הראיון האיכותני והכנת מדריך הראיון

Kvale, S. (1983). The qualitative research interview: A phenomenological and a hermeneutical mode of understanding. *Journal of Phenomenological Psychology, 14(2)*, 171 – 196.

** Smith, J.A. (1995). Semi-structured interviewing and qualitative analysis. In: Smith, J.A., Harre, R. & Van Langenhove, L. (Eds.). *Rethinking methods in psychology* (pp. 9-26), London: Sage publications.

שקדי, א. (2004). מילים המנסות לגעת: מחקר איכותני – תיאוריה ויישום, הוצאת רמות: אוניברסיטת תל-אביב. פרק 4 עמ' 69-79

נושא 6: איך לראיון

Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. 3rd edition. Sage publications: New-York. Ch. 7. p. 339-427.

Holstein, A.J. & Gubrium, F.J. (2004) The active interview. In: Silverman, D. (Ed.). *Qualitative Research: Theory, Method and Practice*. Second edition: Sage Publications. Ch. 8: pp. 140-161. H62.Q356 2004

** Spradley, P.J. (1979). Interviewing an informant. In: *The ethnographic interview* (step 4 pp. 55-68). New York : Holt, Rinehart and Winston.

בהצלחה וחווית למידה משותפת טובה לכולנו!